

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8. Vtrum magis fuerit conueniens de persona filij, q̄ assumpserit humanam naturam, quàm de alia persona diuina.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

potē assumpta ex tempore a diuina persona, nō quidem ad hoc, q̄ natura sit ipsa persona, sed q̄ persona in natura subsistat. filius enim Dei est sua deitas, sed non est sua humanitas: & ideo ad hoc, q̄ natura humana assumatur a diuina persona, requiritur, q̄ diuina natura unione personali uniat̄ur toti naturae assumptae, id est, secundum omnes partes eius: sed duarum naturarum assumptarum esset uniformis habitudo ad personam diuinam, nec una assumeret aliam. Vnde non oportet, q̄ una earum totaliter alteri uniretur, id est, omnes partes unius omnibus partibus alterius.

¶ Super Quaestione
vnde Aristotolum
ostendit.

Theul. ostendit
artic. clarus est.
¶ In corpore
una est conclusio re-
sponsiva quaesito af-
firmatiue. Conuenien-
tissimum fuit perso-
nam filii incarnari.
Probat̄ur tripliciter.
Primo, ex parte unio-
nis. Similia conueni-
ent̄er ununtur: per
sona filii, & humana
natura tam secundū
communem creatu-
re rationem secundū
quam propriā
rationem sunt simi-
les, ergo. Minor quo-
ad primam partem,
& probatur simplici-
ter, quia uerbum Dei
est exemplaris simili-
tudo omnis creatu-
re: quia uerbum arti-
ficis est exemplaris
similitudo eorum, q̄
fiunt ab artifice: &
probatur, applicando
ad deducendam in-
conuenientiam incar-
nationis primo in cō-
muni, qua artifex p̄
conceptam formam,
qua condidit restau-
rar collapsam. Secun-
do, in speciali ex tri-
bus inuentis in depen-
dentia creaturarum
a uerbo. Primum est,
participatio similitu-
dinis exemplaris. Se-
cundum, consuetudo in
proprijs naturis. Ter-
tium, modus, quod
mobilit̄er constant.
Quibus conuenien-
ter adiunguntur tria
perfectiora, s̄ super
participationē unio-
nis participatiua, sed
personalis, super cō-
stitutionem in pro-
prijs reparatio in di-
uinitis, s̄ gratia, gloria,
& uita caelestis, super
mobilitatem, aeternē,
& immutabilit̄er uitam
felicitatemque
habere: quo ad secū-
dam uero partem pro-
bat̄ur similit̄er primo
similitudo simpliciter
quo ad duo, se habent

ARTICVLVS VIII.

Utrum fuerit magis conueniens, q̄ per
sona filii assumeret humanam na-
turam, quā alia persona diuina.

AD OCTAVVM sic procedit.

Videretur, q̄ nō fuerit magis
conueniens filium Dei in carnari,
q̄ Patrem, uel Spiritum sanctum.
Per mysterium enim incar-
nationis, homines ad ueram
Dei cognitionē sunt perducti,
secundum illud Ioan. 1. & In hoc
natus sum, & ad hoc ueni in mū-
dum, ut testim. p̄thi. ueritati:
sed ex hoc, quod persona filii
Dei est incarnata, multi impedi-
ti fuerunt uera Dei cognitio-
ne, ea quae dicuntur de filio se-
cundum humanā naturā refe-
rentes ad ipsam filii personam:
sicut Arrius, qui posuit inequali-
tatem personarū propter hoc,
q̄ dicitur Ioan. 14. Pater maior
me est, qui quidem error non
prouenisset, si persona patris in-
carnata fuisset: nullus enim esti-
masset patrem filio minore.
Magis ergo uidetur fuisse con-
ueniens, quod persona patris in
carnaretur, quā persona filii.

¶ 2. Præ Incarnationis effectus
v̄t esse recreatio quedā huma-
nae naturae, secundū illud Gal. vlt.
In Christo Iesū neque circunci-
sio aliquid ualet, nec preputiū,
sed noua creatura: sed potentia
creandi appropriatur Patri, ergo
magis decuisset patrem in car-
nari, quā filium.

¶ 3. Præ Incarnatio ordinatur
ad remissionē peccatorū, secun-
dum illud Mat. j. Vocabis nomē
eius Iesum: ipse enim saluum fa-
ciet populum suum a peccatis
eorum. Remissio autē peccatorū
attribuitur Spiritui sancto, secun-
dum illud Ioan. 20. Accipite Spi-
ritum sanctum quorum remis-
sio pecc. re. eis. ergo magis congrue
bat personam Spiritui sancto in-
carnari, quā personam filii.

SED CONTRA est, q̄ Damasc. di-
cit in 3. lib. * In mysterio incar-
nationis manifestata est sapien-
tia & uirtus Dei, sapientia quidē,
quia inuenit difficillimi solutio-

nem pretij, quā decentissimā:
uirtus autem, quia uictum fecit
rursus uictorem: sed uirtus & sa-
pientia appropriantur filio, secū-
dum illud. 1. Cor. i. Christū Dei
uirtutem & Dei sapientiam, ergo
conueniens fuit personam
filii incarnari.

RESPON. Dicendum, q̄ con-
uenientissimum fuit, personam
filii incarnari: primo quidem, ex
parte unionis. Conuenienter, n.
ea, quae sunt similia, ununtur: ip-
sius autem personae filii, qui est
uerbum Dei, at̄chetur uno qui-
dem modo cōis cōuenientia ad
totam creaturam: quia uerbum
artificis, i. conceptus eius est si-
militudo exemplaris eorum, quae
ab artifice fiunt. Vnde uerbum
Dei, quod est aeternus cōceptus
eius, est similitudo, exemplaris
totius creaturae: & ideo sicut per
participationē huius similitudi-
nis creaturae sunt in proprijs spe-
ciebus insitute, sed mobilit̄er,
ita per unionem uerbi ad creatu-
ram, non participatam, sed per-
sonalem, conueniens fuit repa-
ri creaturam in ordine ad eter-
nam, & immobilē perfectionē.
Nam & artifex per formam artis
conceptam, qua artificiatū cōdi-
dit, ipsum si collapsum fuerit, re-
staurat. Alio mō, hēt conuenientiam specialiter cū
humana natura, ex eo q̄ uerbum est hominum
aeternae sapientiae, a qua omnis sapientia hominum
deriuatur. Et ideo per hoc homo in sapientia, perfici-
tur, quae est propria eius perfectio, prout est ratio-
nalis, quod participat uerbum Dei: sicut discipulus
instruitur per hoc, quod recipit uerbum magistri:
vnde Eccl. i. dicitur, Fons sapientiae uerbum Dei
in excelsis: & ideo ad consumatam hominis perfe-
ctionem conueniens fuit, ut ipsum uerbum Dei
humanae naturae personaliter uniretur. Secundo,
potest accipi ratio huius congruentiae ex fine unio-
nis, qui est impletio praedestinationis, eorum, s̄ qui
preordinati sunt ad hereditatem caelestem, quae nō
debetur nisi filiis eius, secundum illud Ro. 8. Si filii,
& haeredes: & ideo congruum fuit, ut per eum, qui
est filius naturalis, homines participarent similitu-
dinem huius filiationis secundum adoptionem,
sicut Apost. ibidem dicit, Quos praesciuit, & pre-
dest. confor. fieri. ima. si. sui. Tertio, potest accipi
ratio huius cōgruentiae ex peccato primi parentis,
cui per incarnationem remedium adhibetur. Pec-
cauerat. n. primus homo, appetendo scientiā, ut pa-
ret ex uerbis serpentis pmittētis hōi scientiam bo-
ni & mali. Vnde conueniens fuit, ut per uerbum
uerae sapientiae homo seduceretur in Deum, qui p̄
inordinatum appetitum scientiae recesserat a Deo.

AD PRIMVM ergo dicendū, q̄ nihil est, quo hu-
mana malitia non possit abuti, quando etiam ipsa
Dei bonitate abutitur, secundū illud Ro. 2. An diui-
tias bonitatis eius contemnis? Vnde etiam si perso-
na patris fuisset incarnata, potuisset ex hoc homo
alicuius erroris occasione sumere, quasi filius suffi-
cere non potuisset ad humanam naturam repa-
randam.

Tertia S. Thomae. D ¶ Super

tia, ut causa & effe-
ctus, primo quia uer-
bum est conceptus
aeternae sapientiae &
omnis sapientia ho-
minum ab aeterna sa-
pientia deriuatur. Se-
cundo, ex hoc quia
propria perfectio ho-
minis ut rationalis,
quae est sapientia cōsi-
stet in participando
uerbum Dei. Quod
probat̄ur, ex emplo,
sicut perfectio disci-
puli in participando
uerbum magistri, &
auctoritate, Fons sa-
pientiae &c. Probat̄ur
deinde applicando,
q̄ supra participatio-
nem diuini uerbi, in
qua ppria perfectio
hominis secundum
mentem consistit, cō-
uenientissime appo-
nitur ut ipsum uerbum
Dei personaliter unia-
tur naturae humanae,
ut consumata sit ho-
minis perfectio, ut. f.
qua inchoatur i parti-
cipatione ipsius uer-
bi humana perfectio
consumetur non in
participatione, sed in
personali adeptione
ipsius uerbi. Reliquae
rationes clare patent
in litera.

In 4. q. 2. ad 3. & 4. q. 2. ad 2. & 4. q. 2. ad 1. & 4. q. 2. ad 1.

Lib. 3. ca.

¶ Super Quaestione quarta articulum primum.

Titulus artic. i. q. 4. in corporis principio declaratur, q̄ intelligitur de assumptibili non secundum potentiam passivam naturalem, & in responsione ad primum, nec secundum potentiam obedientiam ad omnipotentiam Deum, sed secundum potentiam congruitatis ad unionem personalem. Et ratio omnium in locis suis patebit.

¶ In corpore articuli est unica conclusio. Sola natura humana est assumptibilis. Probatur. Hec duo, scilicet congruentia dignitatis, & necessitatis, soli naturae humanae conveniunt, ergo sola natura humana est assumptibilis. Antecedens quo ad exponentem affirmativam probatur, quo ad dignitatem quidem: quia natura humana nata est attingere per propriam operationem, cognoscendo & amando verbum Dei, quo ad necessitatem vero, quia sub peccato originali indigebat reparatione. Quo ad exponentem autem negativam, probatur: quia creatura irrationali deest dignitas: naturae autem angelicae deest congruitas necessitatis. Consequenter probatur, quia assumptibilis non per potentiam passivam naturalem, ergo per potentiam congruitatis ad unionem personalem diuinam. Hoc ultimo assumptum probatur: quia potentia passiva naturalis non se extendit ad id, quod transcendit ordinem naturalem.

¶ Ad hoc ex responsione ad primum in littera respondetur, q̄ creaturae denominantur aliquales ex eo, quod convenit eis secundum propria, & non ex eo quod convenit eis secundum primas & universales causas: potentia autem obedientiae convenit creaturae in ordine ad primam causam, ut patet: potentia autem congruitatis attenditur secundum propria ipsius creaturae; & ideo creaturae denominantur aliquales, hoc est assumptibiles secundum congruitatem, non secundum obedientiam. Sed haec responsio non videtur solida, cum quia etiam secundum Auctorem humanam naturam dicitur assumptibilis per potentiam obedientiam, tunc quia assumptibilis est denominatio conveniens creaturae solum ex ordine ad Deum causam universalissimam, cum iam dictum sit proprium esse diuinae personae subsistere in pluribus naturis, tum quia creaturae denominantur aliquales ex eo, quod convenit illis secundum causas primas & universales, dicuntur enim creaturae & conservatae ac conservabiles ex prima causa, dicitur etiam natura reparata ex prima & universalissima causa Deo &c.

¶ Ad haec dicitur, quod propositio in responsione ad primum allata, scilicet creaturae denominantur aliquales ex eo, quod convenit eis secundum propria causas, non autem ex eo, quod convenit eis secundum primas, & universales causas, intelligenda

QVAESTIO IIII.

De modo unionis ex parte naturae humanae assumptae, in sex articulis distincta.

DEINDE considerandum est, de unione ex parte assumpti. Circa quod primo considerandum occurrat de his, quae sunt a verbo assumpta. Secundo, de coassumptis, quae sunt perfectiones, & defectus. Assumpsit autem Dei filius humanam naturam, & partes eius.

Vnde circa primum triplex consideratio occurrit. Prima est, quantum ad ipsam naturam humanam. Secunda est, quantum ad partes ipsius. Tertia, quantum

est cum grano salis, scilicet quando oppositae denominationes conveniunt illis secundum propria, & secundum primas causas. Et hanc glossam manifestat Auctor esse suae intentionis in subiecto exemplo de morbo, qui secundum propria dicitur incurabilis quamvis secundum Deum oppositam denominationem habeat, & dicitur curabilis, ita quod intendit Auctor, quod quando denominatio aliqua sic se habet ad creaturas, quod secundum propria affirmativae & secundum primam causam negativae, aut e contra secundum propria negativae, & secundum primam causam affirmativae sunt denominandae, tunc creaturae denominantur aliquales simpliciter secundum propria, & non secundum primam causam, sed cum additione, ut patet in exemplo literae, morbus denominari potest curabilis, & incurabilis secundum propria, & secundum primam causam curabilis, & ideo simpliciter dicitur curabilis vel incurabilis, attendendo ad propria: secundum primam autem causam dicitur cum additione curabilis, per Dei potentiam. Et simile est in proposito, creatura simpliciter dicitur assumptibilis, quae congruitatem habet ad unionem personalem, & in assumptibiles, quae illa carent: cum quo tamen stat, quod omnes naturae dicuntur assumptibiles cum additione, scilicet per Dei potentiam.

¶ Circa primum queruntur sex.

¶ Primo, Vtrum humana natura fuerit magis assumptibilis a filio Dei, quam aliqua alia natura.

¶ Secundo, Vtrum assumpsit personam.

¶ Tercio, Vtrum assumpsit hominem.

¶ Quarto, Vtrum fuisset conveniens, quod assumpsisset naturam humanam a singularibus separatam.

¶ Quinto, Vtrum fuisset conveniens, quod assumpsisset humanam naturam in omnibus eius singularibus.

¶ Sexto, Vtrum fuerit conveniens, quod assumeret humanam naturam in aliquo homine ex stirpe Adae progenito.

ARTICULVS PRIMVS.

Vtrum natura humana fuerit magis assumptibilis a filio Dei, quam aliqua alia natura.

¶ Avf, quod humana natura non fuerit magis assumptibilis a filio Dei, quam quilibet alia natura.

Dicit enim Aug. in Epist. ad Volusianum. In rebus mirabiliter factis tota ratio facti est potentia facientis: sed potentia Dei facientis incarnatione, quae est opus maxime mirabile, non limitatur ad unam naturam, cum potentia Dei sit infinita, ergo natura humana non est magis assumptibilis

¶ Ad primam ergo obiectionem dicitur, quod potentia obedientiae, quia respondet omnipotentiae diuinae, clauditur in proposito sub denominatione ex omnipotentia Dei: eundem enim rationis est, quod denominatur natura assumptibilis ex potentia Dei, & ex potentia obedientiae, quia creatura subditur Dei potentiae absolute: & ideo praetermissa est in hoc processu, sicut & potentia Dei.

¶ Ad secundam dicitur, quod licet assumptibile dicatur solummodo in ordine ad Deum, attendi tamen potest etiam ex parte congruentiae naturae secundum illius propria & ex parte omnipotentiae Dei, & secundum hoc opposito modo natura aliqua est denominabilis: & ideo secundum propria dicitur congrue assumptibilis vel inassumptibilis.

¶ Ad tertiam conceditur, quod creaturae denominantur simpliciter aliquales ex Dei potentia, quando ex propriis non sunt opposito modo denominabiles. Nec oppositum habetur ex litterae sine intellecta.

¶ Dubium secundum est, quomodo verum est, quod in angelis deficiat necessitas reparationis, cum angelica natura adhuc reparatione indigeat.

¶ Ad hoc dicitur, quod non intendit Auctor excludere ab angelica natura indigentiam seu necessitatem reparationis, sed congruentiam necessitatis, ita quod licet in angelica natura sit maior indigentia, quia irreparabilis est illius lapsus: quia tamen necessitas illa non habet congruitatem ad reparationem, quia est necessitas non utrius termini, ideo notanter dicitur, quod deest angelicae naturae congruitas ex parte necessitatis tam in corpore articuli, quam in responsione ad tertium.

¶ Notari dicitur huius articuli illam propositionem de potentia

q. pract. 8.

Hom. 74. Euang. re mod. lius.

3. d. 2. q. 1. c. 1. & 4. tra. ca. 55.

In epis. mult. in meliora.